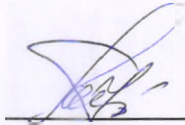

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ

Факультет агротехнологій та екології

Кафедра рослинництва

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
Володимир ГАНГУР
« 08 » лютого 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛІКАРСЬКІ РОСЛИНИ

(факультетська вибіркова навчальна дисципліна)

Полтава

2021/2022 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Лікарські рослини» для здобувачів вищої освіти.

Мова викладання: державна

Розробник: Антонєць М.О., доцент кафедри рослинництва, кандидат психологічних наук, доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри рослинництва. Протокол № 8 від 8 лютого 2021 року.

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів	4	
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти (обов'язкова чи вибіркова)	вибіркова	
Рік навчання (курс)	2	2
Семестр	4	4
Лекції (годин)	16	2
Лабораторні (годин)	24	4
Самостійна робота (годин)	80	84
в т.ч. індивідуальні завдання (контрольна робота для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання) (годин)		30
Вид підсумкового контролю	Залік	Залік

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Окремі елементи змістовного наповнення навчальної дисципліни «Лікарські рослини» розглядалися попередньо при вивченні навчальних дисциплін «Ботаніка», «Органічна і неорганічна хімія», «Лісомеліорація».

3. Заплановані результати навчання

Метою вивчення навчальної дисципліни є отримання знань щодо фармакотерапевтичних властивостей дикорослих та культурних рослин, а також ознайомлення із сучасними напрямками використання ресурсного потенціалу за рахунок культивування цінних видів.

Основні завдання навчальної дисципліни:

1. Ознайомити ЗВО із сучасним станом ресурсів дикорослих лікарських рослин на основі напрямків міжнародної і державної політики їх використання;
2. дослідити біохімічну дію препаратів, отриманих з лікарських рослин;
3. вивчити біологічні особливості, технологію вирощування та збирання лікарських рослин;
4. розглянути стандарти якості лікарської рослинної сировини;
5. з'ясувати фармакотерапевтичні властивості дикорослих і культурних лікарських рослин.

Загальні компетентності

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності спеціальності

Базові знання з агрономічних дисциплін (рослинництво, землеробство, селекція і насінництво сільськогосподарських культур, агрохімія, агрометеорологія, плідівництво, овочівництво, ґрунтознавство, кормовиробництво, механізація в рослинництві, фітопатологія, ентомологія, фітофармакологія та інші).

Уміння застосовувати знання та розуміння фізіологічних процесів сільськогосподарських рослин для розв'язання виробничих технологічних задач.

Уміння застосовувати фахові компетентності, щоб претендувати на первинні посади з агрономічних спеціальностей.

Програмні результати навчання

Уміння диференційовано використовувати фармакотерапевтичні властивості дикорослих і культурних лікарських рослин.

Здатність організувати технологічний процес вирощування лікарської рослинної сировини згідно стандартів GACP.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва.

Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин.

Тема 3. Дикорослі однорічні лікарські рослини.

Тема 4. Дикорослі дворічні лікарські рослини.

Тема 5. Дикорослі багаторічні лікарські рослини.

Тема 6. Фармакотерапевтичні властивості культурних рослин.

4. Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва	26	2	4	20
Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин.	18	2	4	12
Тема 3. Дикорослі однорічні лікарські рослини	20	4	4	12
Тема 4. Дикорослі дворічні лікарські рослини	18	2	4	12
Тема 5. Дикорослі багаторічні лікарські рослини	20	4	4	12
Тема 6. Фармакотерапевтичні властивості культурних рослин	18	2	4	12
Усього годин	120	16	24	80

Структура навчальної дисципліни для заочної форми навчання

Назви тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		Лекції	Лабораторні заняття	Самостійна робота
Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва	16	2		14
Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин.	14			14
Тема 3. Дикорослі однорічні лікарські рослини	16		2	14
Тема 4. Дикорослі дворічні лікарські рослини	14			14
Тема 5. Дикорослі багаторічні лікарські рослини	16		2	14
Тема 6. Фармакотерапевтичні властивості культурних рослин	14			14
Усього годин, в т.ч. контрольна робота	120	2	4	114 30

5. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість год.	
		Стационар	Заочна
1	Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва	4	
2	Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин	4	
3	Тема 3. Дикорослі однорічні лікарські рослини	4	2
4	Тема 4. Дикорослі дворічні лікарські рослини	4	
5	Тема 5. Дикорослі багаторічні лікарські рослини	4	2
6	Тема 6. Фармакотерапевтичні властивості культурних рослин	4	
Усього		24	4

6. Теми самостійної роботи для ЗВО денної форми навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1	Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва	20
2	Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин	12
3	Тема 3. Однорічні лікарські рослини	12
4	Тема 4. Дворічні лікарські рослини	12
5	Тема 5. Багаторічні лікарські рослини	12
6	Тема 6. Фармакологічні властивості культурних рослин	12

Усього	80
---------------	-----------

Теми самостійної роботи для ЗВО заочної форми навчання

	Назва теми	Кількість Годин
	Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва	14
	Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин	14
	Тема 3. Дикорослі однорічні лікарські рослини	14
	Тема 4. Дикорослі дворічні лікарські рослини	14
	Тема 5. Дикорослі багаторічні лікарські рослини	14
	Тема 6. Фармакотерапевтичні властивості культурних рослин	14
	Контрольна робота	30
	Усього	114

7. Індивідуальні завдання

Форма індивідуального завдання представлена у вигляді контрольної роботи для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання.

Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік

8. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН 1. Уміння диференційовано використовувати фармакотерапевтичні властивості дикорослих культурних лікарських рослин.	МН1 Словесні МН2 Наочні МН3 Практичні МСМ МНК1 МНК2 МНІ 3	Ведення конспекту Опитування Вправи
ПРН 2. Здатність організувати технологічний процес вирощування лікарської рослинної сировини згідно стандартів GACP	МН1 Словесні МН2 Наочні МН3 Практичні МСМ МНК1 МНК2	Ведення конспекту Опитування Вправи

	МНІ 3	
--	-------	--

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН 1	50	50	30
ПРН 2	50	50	30
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

9.Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання													
	Опитування		Рецепти		Календар збору ЛР		Календар застосування ЛР		Визначення складу чаю		Самостійна робота			
											Конспект		Фітоскриня	
ПРН 1	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів
		10	15	7	10	1	2,5	1	2,5	1	2,5	9	15	1
ПРН 2	10	15	7	10	1	2,5	1	2,5	1	2,5	9	15	1	2,5
Разом	20	30	14	20	2	5	2	5	2	5	18	30	2	5

10. Схема нарахування балів для ЗВО денної форми навчання

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти							Разом по темі
	Опитування	Запис рецептів	Складання календаря збору ЛР	Складання календаря застосування ЛР	Визначення складу чаю	Самостійна робота		
						Ведення конспекту	Формув. Фітоскрин	
Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва	5					5		10
Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин.	5					5		10
Тема 3. Дикорослі однорічні лікарські рослини	5	5				5		15
Тема 4. Дикорослі дворічні лікарські рослини	5	5				5		15
Тема 5. Дикорослі багаторічні лікарські рослини	5	5	5		5	5		25
Тема 6. Фармакотерапевтичні властивості культурних рослин	5	5		5		5	5	25
Разом	30	20	5	5	5	30	5	100

Схема нарахування балів для ЗВО заочної форми навчання

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Опитування	Складання календаря застосування ЛР	Самостійна робота		
			Ведення конспекту	Контрольна робота	
Тема 1. Лікарське рослинництво як наука і галузь виробництва	5		5		10
Тема 2. Біохімічна дія препаратів, отриманих з лікарських рослин.			5		10
Тема 3. Дикорослі однорічні лікарські рослини	5		5		5
Тема 4. Дикорослі дворічні лікарські рослини			5		5
Тема 5. Дикорослі багаторічні лікарські рослини	5	5	5		15
Тема 6. Фармакотерапевтичні властивості культурних рослин			5		5
Контрольна робота				50	50
Разом	15	5	30	50	100

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни

Перелік інструментів, обладнання та програмного забезпечення необхідного для вивчення навчальної дисципліни забезпечує навчально-наукова лабораторія рослинництва і кормовиробництва

12. Рекомендовані джерела інформації

Основні

- Бахмат М.І. Лікарське рослинництво: Навч. посіб./М.І.Бахмат, О.В.Кващук, В.Я.Хоміна, В.М.Комарницький.- Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006»,2011.-256с.
- Беркало Л.О. Зелені скарби України / Людмила Беркало.–Тернопіль: Підручники і посібники, 2011.–192 с.
- Белова Т.О. Атлас найбільш поширених дикорослих рослин Полтавщини: навчальний посібник / Т.О.Белова, О.О.Горб, М.В.Безгін, Н.І.Куценко, І.В.Корнев, Брижань І.А.– Полтава: ПП ЛінкольнПак, 2013.-117 с.

4. Горбань А.Т. Лекарственные растения: вековой опыт изучения и возделывания / А.Т. Горбань, С.С. Горлачёва, В.П. Кривуненко.- Полтава: Верстка, 2004.- 232 с.
5. Ивашин Д.С. Справочник по заготовкам лекарственных растений / Д.С.Ивашин и др.-Киев: Урожай, 1986.- 280 с.
6. Куценко Н.І. Каталог насіння культивованих видів і сортів лікарських рослин / Н.І.Куценко, Л.М.Сивоглаз, В.О.Деркач, В.В.Сивоглаз, О.М.Куценко, Т.Л.Шевченко / Під ред. Директора ДСЛР ІА УААН Рак В.В.-Київ: Фітосоціоцентр, 2008.- 32 с.
7. Належна практика культивування і збору лікарської рослинної сировини (ГАСР) як гарантія якості лікарської рослинної сировини і препаратів на її основі / кол.авт.: науково-практичний посібник.- Лубни: Комунальне видавництво «Лубни», 2018 - 123 с.
8. Носаль М.А. Лекарственные растения и способы их применения в народе / М.А.Носаль, И.М.Носаль.- Киев: РИМП «София», 1993.- 324 с.
9. Приходько С.М. Цілюща флора у вашій кімнаті. Київ: Наукова думка, 1990. 192 с.
10. Смик Г.К. У природі й на городі / Григорій Смик.-Київ:Урожай, 1990.-256 с.
11. Собецька Н.Г. Цілющі рослини Італії та України в народній медицині, косметичі, кулінарії. Київ. «Криниця», 2007. 210 с.
12. Травник. Лекарственные растения от А до Я. Рецепты целебных сборов / Сост. С.Андрющенко, С.Железняк.-Киев: Букер Букер, 2012.- 304 с.
13. Чекман И.С. Растительные лекарственные средства / И.С.Чекман, Г.Н.Липкан.-Киев: Колос, ИТЭМ, 1993.-384 с.
14. Шелудько Л.П. Лікарські рослини: селекція і насінництво / Л.П. Шелудько, Н.І. Куценко.- Полтава: ТОВ "Копі-центр", 2013.-476 с.
15. WHO guidelines on good agricultural and collection practices (GACP) for medicinal plants // Geneva, World Health Organization, 2003.

Допоміжні

1. Алтымышев А.А. Природные целебные средства / Арстанбек Алтымышев.-Москва: Профиздат, 1991.-272 с.
2. Аптека землі, води і трав / Упорядник Н.Совенко.-Київ: Фінпрес, 1993.-128 с.
3. Болтарович З.Є. Українська народна медицина: історія і практика / Зоріана Болтарович.- Київ: Абрис, 1994, 320 с.
4. Ботанічний розсадник // ДСЛР НААН с. Березоточа Лубенського району Полтавської області / Буклет.- Полтава: ТОВ "Копі-центр", 2014- 6 с.
5. Генсирук С.А. Зелені скарби України / С.А. Генсирук, В.А.Кучерявий, Л.Й.Гайдарова, В.Д.Бондаренко.-Київ: Урожай, 1991.-192 с.

6. Івченко С.І. Зелений світ / Сергій Івченко.–Київ: Веселка, 1986.- 102 с.
7. Изучение и использование эхинацеи // Материалы международной конференции 21-24 сентября 1998 года.–Полтава: Верстка, 1998.-220 с.
8. Инновационные подходы к изучению эхинацеи // Материалы международной конференции 25-27 июня 2013 года.–Полтава: Дивосвіт, 2013.
9. Кархут В.В. Ліки навколо нас / Василь Кархут.– Київ: Здоров'я, 1993.- 232 с.
10. Комендар В.І. Зелені перлини Карпат / В.І.Комендар, П.М.Скунць, МЮ.Гнатюк.– Ужгород: «Карпати», 1985.-88 с.
11. Кондратенко П.Т. Заготовка, выращивание и обработка лекарственных растений / П.Т.Кондратенко, С.Д.Кур, Ф.М.Рожко.–Москва: «Медицина», 1965.-345 с.
12. Корсун В.Ф. Аптекарский огород / В.Ф.Корсун, В.В.Коваленко.–Минск: Ураджай, 1994.- 304 с.
13. Лавренова Г.В. Лекарственные травы для вас / Г.В.Лавренова, В.К. Лавренов, Ю.В. Лавренов.–Донецк:Донеччина, 1994.- 350 с.
14. Лікарські рослини: традиції та перспективи досліджень // Матеріали II Міжнародної наукової конференції, присвяченої 100-річчю Дослідної станції лікарських рослин (Брезоточа, 14-15 липня 2016 року) / ДСЛР ІАП НААН.–Київ: ТОВ «ДІА», 2016- 321 с.
15. Лихарёв В.С. Лекарства с огорода / Владимир Лихарёв.–Саратов: Детская книга, 1993.- 352 с.
16. Липницкий С.С. Зелёная аптека в ветеринарии / С.С.Липницкий, А.Ф.Пилуй, Л.В.Лаппо.– Минск: Ураджай, 1987.- 288 с.
17. Мамчур Ф.І. Довідник з фітотерапії / Федір Мамчур.–Київ: Здоров'я, 1984.– 264 с.
18. Николайчук Л.В. Целебные растения / Л.В.Николайчук, М.П.Жигар.–Харьков: «Прапор», 1992.–240 с.
19. Новикова А.А. Профилактика и лечение болезней деревьями, кустарниками, ядовитыми растениями / Анна Новикова.–Москва АСТ-Минск «Харвест», 2000.- 208 с.
20. Нуралиев Ю. Лекарственные растения. Целебные свойства фруктов и овощей / Юсуф Нуралиев.–Нижний Новгород: СП «ИКПА», 1991.-288 с.
21. Павленко Л.О. Цілющі скарби землі / Леонід Павленко.–Київ: Наукова думка, 1988.-144 с.
22. Пастушенков Л.В. Растения–друзья здоровья /Леонид Пастушенков.–Ленинград:Лениздат, 1989.–190 с.
23. Плешков Б.П. Биохимия сельскохозяйственных растений / Борис Плешков.–Москва: «Колос», 1975.-495 с.

24. Попов А.П. Лекарственные растения в народной медицине /А.П.Попов.–Киев: РИМП «София», 1993.- 285 с.
25. Пospelов С.В. Расторопша пятнистая: вопросы биологии, культивирования и применения / С.В.Пospelов, В.Н.Самородов, В.С.Кисличенко, А.А.Остапчук .–Полтава: РИО ПГАА, 2008.- 164 с.
26. Приймак Г.М. Наше здоров'я / Григорій Приймак.–Київ: Альтерпрес,2011.–524 с.
27. Протасеня Н.И. Лекарственные сборы / Н.И.Протасеня, Ю.В.Василенко.–Симферополь: Таврида, 1992.- 350 с.
28. Рябокoнь А.А. Справочник лекарственных растений / Андрей Рябокoнь.–Харьков: Книжный клуб, 2005.– 330 с.
29. Свиридонов Г.М. Лесной огород / Геннадий Свиридонов.–Москва: Молодая гвардия, 1987.–223 с.
30. Севастьянов Б.И. Исцеление в растениях / Б.И. Севастьянов.–Краснодар: «Советская Кубань», 1992.-192 с.
31. Сербин А.Г. Профессионалы о целебных травах: выращивание, хранение, применение / А.Г.Сербин, В.Д.Чередниченко.–Харьков: Прапор, 2001.–190 с.
32. Смик Г.С. Корисні та рідкісні рослини України / Григорій Смик.–Київ: «Українська радянська енциклопедія імені М.Бажана», 1991.– 416 с.
33. Соколов С.Я.Соколов. Лекарственные растения / С.Я.Соколов, И.П.Замотаев.–Москва: ВИТА, 1993.- 512 с.
34. С эхинацеей в третье тысячелетие // Материалы международной конференции 7-11 июля 2003 года.–Полтава: ПГАА, 2003.- 250 с.
35. Товстуха Є.С. Фітотерапія / Євген Товстуха.– Київ: Здоров'я, 1995.-368 с.

13. Інформаційні ресурси

1. www.biodiv.org – сайт Конвенції про біологічне різноманіття.
2. Лікарські рослини . Режим доступу: <http://www.infoherbs.ru/ukr/>
3. GACP (Good Agricultural and Collection Practice for Starting Materials of Herbal Origin), EMEA/HMPC/246816/2005.-<http://www.emea.eu.int>
4. Ковальов В.М. Фармакогнозія з основами біохімії рослин / В.М.Ковальов, О.І.Павлій, Т.І.Ісакова .–Харків: Вид-во НФаУ «МТК-книга», 2004- 704 с.
Режим доступу: <http://college.nuph.edu.ua/wp-content/uploads/2015/10/>
5. dslr-naan.com.ua

6. Аннамухаммедова О.О. Аннамухаммедов А.О. Лікарські рослини: навч. посібник [для студентів вищ. навч. закл.] Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014.202с.